

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: To augur well. Early warning indicators in world politics

Houweling, H.W.

Citation

Houweling, H. W. (1984). Boekbespreking van: To augur well. Early warning indicators in world politics. *Acta Politica*, 19: 1984(2), 302-304. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3452515>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3452515>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

moeten ondergaan, die minder sterke persoonlijkheden volledig uit hun oorspronkelijke baan zouden hebben gebracht.

(5) Een aantal van die teleurstellingen maakt hij in zijn *Gevangenisherinneringen* bespreekbaar. Een ervan behelst de aantasting van zijn gedachte de attentaat voor de arbeidende bevolking te hebben gepleegd. Het volk begreep het niet, wilde of kon het niet begrijpen, en evenmin zijn held, de stakende staalarbeider.

De tweede teleurstelling doet hij tijdens het proces op. Hij zal het proces aangrijpen om tot het volk te spreken. Een attentaat op iemand als Frick is immers voortreffelijke propaganda. En het heeft de waarde van een voorbeeld. Daarom zal zijn eigen verklaring heel belangrijk zijn, zo overweegt hij allemaal.

Hij zal aangeven waarom hij een advocaat heeft geweigerd. Ondermeer, zo legt hij uit omdat het verschijnsel attentaat niet beoordeeld kan worden volgens de beperkte maatstaven van de wet. Wanneer men zo'n daad goed wil begrijpen, moet men de sociale achtergronden kennen. 'Men vergist zich wanneer men denkt dat ik hier terecht sta. De ware beschuldigde is de maatschappij – het systeem van onrecht, van georganiseerde uitbuiting van het volk' (p. 84). Hij spreekt geen Engels. Hij moet zich van een tolk bedienen, die voortdurend hapert. Wanneer hij deze zijn tekst wil laten voorlezen blijkt de tolk blind te zijn ... De rechter hamert hem af. Weg politieke platformfunctie van de rechtszaal.

Een derde teleurstelling doet hij op als hij hoort dat ook zijn leermeester en held van zijn eerste jaren in de Verenigde Staten de anarchist J. Most, zich tegen hem keert. Deze veroordeelt hem omdat hij propaganda van de daad heeft gevoerd.

(6) Het is hem allemaal erg bitter wat hij proeft. Alleen het schot werd gehoord, constateert hij tegen het eind van zijn boek. Zijn wij misdadigers, vraagt hij zich af? Voor de wet ja, maar die is doof voor de ellende (van de arbeid). De wet kan Berkman onmogelijk anders zien dan 'een samenzwering van machthebbers en geestelijken'. Wie zich aan de wet houdt berust in die samenzwering. Dit weerhoudt hem overigens niet om somtijds – tevergeefs – beroep op wettelijke regelingen te doen. Hij blijft uitdagen. Hij gaat niet uit van het feit dat de staat het geweldmonopolie heeft, maar dat de staat dit claimt. Hij daagt die claim uit.

Luidt niet de slotzin van het boek: 'Ik heb ontdekt wat voor werk ik kan doen'. Vervolgens ging hij onverdroten verder als anti-militaristisch propagandist, anarchistisch activist, publicist.

Thom Holterman

J. David Singer and Michael D. Wallace (eds), **To augur well. Early warning indicators in world politics**. Beverly Hills: Sage 1979. 289 blz. + bibliografie

Mens en dier blijken soms zeer wel in staat indicatoren te vinden voor het optreden van toekomstige gebeurtenissen zonder een idee te hebben van de aard van het verband tussen indicator en uitkomst. Voorbeelden van het succesvol gebruik van indicatoren leveren Jamaicaanse vissers die hun visgronden zo blijken te kunnen kiezen dat aan de minimax-regel is voldaan (zie I. B. Buchler and H. G. Nutini (eds.). *Game theory in the behavioral sciences*. Pittsburgh 1969., blz. 10). Onder-

nemers die winst maken zonder zich te bekommeren over de vraag of de marginale dan wel de integrale kostencalculatie (vergl. S. Kleerekoper. *Vergelijkend leerboek der bedrijfseconomie*. Groningen 1956. Deel I, blz. 417-458) de juiste is, bezitten eveneens een vermogen tot succesvolle gedragsaanpassing. In dergelijke gevallen komt de in gedrag waarneembare orde niet voort uit doelbewustheid en keuze, doch uit een vooralsnog onbekend mechanisme. (vergl. Lewontin, 'Evolution and the theory of games', *Journal of theoretical biology* Vol. I (1961), blz. 382-403). In de internationale politiek daarentegen vindt gedragsaanpassing nog overwegend plaats op het niveau van de lemmings. Voorbeelden zijn hier de infanteristen uit de Eerste Wereldoorlog die bij tienduizenden tegelijk tegen het vuur van handvuurwapens en machinegeweren inliepen, en de pacifistische schoolmeesters van de Franse Socialistische Partij die in 1938 de Tsjechische wapenfabrieken aan Hitler uitleverden onder de mededeling dat geen prijs te hoog was voor het handhaven van de vrede (zie B. Singer, *From patriots to pacifists: the French primary school teachers, 1880-1940*, *Journal of contemporary history*, vol. 12 (1977), blz. 413-434).

Over bruikbare indicatoren in de internationale politiek is dan ook niet veel bekend. Heeft Kissinger gelijk dat 'those ages which in retrospect seem most peaceful were least in search of peace?' (H. Kissinger. *A world restored*. New York 1964, blz. 1). En omgekeerd, duidt een actieve vredesbeweging op de komst van een periode van instabiliteit en oorlogvoering? Of wordt de wisseling in oorlog en vrede beter geïndiceerd door de positie die de planeten Jupiter, Uranus en Saturnus ten opzichte van de zon innemen? (zo: K. Mewes. *Krieg und Geistesperioden im Völkerleben und Verkündigung des nächsten Weltkrieges*. Leipzig 1922, blz. 7-8; 17). In de internationale betrekkingen lijken indicatoren even succesvol als de weersvoorspelling op basis van het gezegde dat sneeuw op slik vroeg of laat ijs brengt, dun of dik.

In vergelijking met bovenstaande voorbeelden is de hier besproken bundel een flinke stap vooruit, ook al is de onderneming als geheel mijns inziens niet succesvol. Als al sprake is van een (retrospectief) verband tussen indicator en uitkomst, dan doen zich vrijwel steeds een of enkele van de volgende problemen voor. (1) Het verband is zwak en (of) indirect. In dit geval is de niet-verklaarde variantie groot, waardoor de geschatte gedragsvergelijkingen geen basis bieden voor het voeren van beleid. Dit lijkt me in overwegende mate het geval te zijn met de door het Correlates of War Project gevonden correlaten van oorlog, die in hoofdstuk 1 van de bundel door Wallace nu als indicatoren worden gepresenteerd. (2) De gevonden relaties zijn niet steeds stabiel in de tijd; instabiliteit ontstaat door niet-gespecificeerde omgevingsfactoren. Ook dit beperkt de bruikbaarheid van Singers correlaten van oorlog. (3) Indicatoren met voorspellende waarde staan soms zeer dicht bij de te indiceren gebeurtenissen zelf, zowel in de ruimte als in de tijd. Dit lijkt het geval te zijn met de door Gurr en Lichbach in hoofdstuk 3 besproken indicatoren voor 'domestic political conflict'. (4) Het spreekt niet vanzelf dat overheden, door het beleid dat zij voeren aan te passen aan de early warning indicators, een verbetering van de toestand naderbij kunnen brengen. Dit probleem doet zich in het bijzonder in hoofdstuk 6 voor, waar Meyer en Brewer het vraagstuk van non-

proliferatie bespreken. Stel dat er feiten gevonden worden die onmiskenbaar aangeven dat een staat bezig is een nucleaire capaciteit te verwerven, hoe moeten andere staten dan op deze waarschuwing reageren? Op de manier van de Israëli's? Of is het verstandiger af te wachten tot het zover is en vervolgens terug te vallen op het afschrikingsconcept, zonodig door de tegenstander van de betreffende staat ook van kernwapens te voorzien? (5) Tenslotte veronderstelt succesvol gebruik van indicatoren een geïnteresseerde overheid die in organisatorisch opzicht een eenheid vormt. Uit hoofdstuk 8 van Phillips blijkt nu dat voor wat betreft de VS een dergelijke overheid niet bestaat. Politici en departementen ontwikkelen een eigen subcultuur en hanteren een bijpassende batterij van early warning indicators die wonderwel overeenstemt met de belangen van personen en organisatorische eenheden.

Ondanks tekortkomingen, is het streven naar betere indicatoren niet bij voorbaat tot falen gedoemd. In ieder geval lijkt me dat Singer gelijk heeft wanneer hij in de inleiding de stelling verdedigt dat lieden die steeds klagen dat aan het onderzoek (van anderen) te weinig theorie ten grondslag ligt, zelf niet snel tot een onderzoek zullen komen:

'This, were we to wait for some ultimate grand theory, we will wait for eternity, and in vain' (blz. 9).

Hij houdt het bij de middeleeuwen die heel goed kathedralen konden bouwen zonder de wetten der zwaartekracht te kennen. Daar staat echter tegenover dat naarmate de wetten der zwaartekracht beter bekend werden, de godsvrucht afnam en kathedralen werden omgedoopt tot pakhuis of museum.

Onvoldoende worden de gevaren duidelijk gemaakt die zijn verbonden aan het streven naar beleidsverbetering via early warning indicators. Singer wijst op het gevaar van 'overselling' en bevestigt de, overigens onjuiste, mening dat tijdens de Vietnamoorlog beoefenaars der sociale wetenschappen bijzonder invloedrijk waren in de toenmalige Amerikaanse regering. Belangrijker dan het gevaar van overselling lijkt me de vermenging van verantwoordelijkheden, het uiteenvallen van de wetenschappelijke gemeenschap in een serie partijpolitieke clubs die elkaar naar het leven staan, en de hieruit voortvloeiende miskening van de intellectuele sfeer als een voortzetting van de politieke strijd met andere middelen.

H. W. Houweling

Summaries

Indicators for changes in the distribution of power in Europe

by J. Faber

In this article attention is directed to the operationalization of the concepts of power and capacity of nationstates in Europe. First, both concepts are positioned in behavioural context in order to clarify their theoretical importance. Then an outline of the method of factoranalysis is presented; it is used in an exploratory way to test several variables as possible indicators for both concepts.

The concept of power is for theoretical reasons conceived to consist of two components, i.e. economic and military power. Furthermore, the concept of transport capacity is introduced, representing the investment of power in overcoming distance affecting the expected benefits from interaction between nationstates. The results of these analyses show that the crude steel production, the electricity production and the gross national product of nations are significant indicators for the economic power and the transport capacity of European nationstates. The total military personnel of nations is a significant indicator for their military power. Time series of cross-sectional data on the European nationstates with respect to these variables are available. This provides an opportunity for longitudinal analysis of the development of the distribution of power in Europe.

Different procedures to measure party-identification and their consequences

by L.J. van Doorn, H. Komen, W.E. Saris

Party Identification is an important variable in election studies in many countries. This is also the case for the Netherlands.

An overview of the measurement instruments used for this variable shows that they differ in four respects.

In this study two measurement instruments are compared which differ in these four aspects. The first question uses the term 'adherent' (aanhanger), the strength of the identification is indicated on a four point scale, and names of parties are not men-